

Kampagne 'Stem tegen kernenergie' wil AKB nieuw leven inblazen

De Anti-Kernenergie Beweging is weer in het offensief. Onder de leus 'Stem tegen kernenergie, kies voor het milieu' startte zaterdag 5 april een landelijke campagne om kernenergie tot een issue van de aanstaande Tweede Kamerverkiezingen te bombarderen. Inzet: de geplande nieuwe kerncentrales mogen er niet komen. De campagne betekent een forse breuk met het aktieverleden van de beweging, die juist groot werd door zich van het parlement af te keren. Met name de nog in leven zijnde basisgroepen staan dan ook niet bepaald te jubelen.

Sible Schöne is werkzaam bij Milieudefensie in Amsterdam en de Energiewinkel in Nijmegen. Hij is één van de stuwende krachten achter de aktie 'Stem tegen kernenergie'. Annemarie Homan, lid van een 'basisgroep tegen kerngeweld en militarisme' in Arnhem, en Ruud Bökkerink, bekend van de Nijmeegse Stroomgroep Stop Kernenergie, hebben flinke kritiek. Op deze pagina's een discussie: is de campagne een laatste stuip trekking van een verdeelde AKB of komt de beweging weer tot leven?

'Een paar jaar geleden ging ik bij zo'n aktie over mijn nek'

Sible Schöne van het komitee 'Stem tegen kernenergie, kies voor het milieu' blijft optimistisch over de toekomst van de AKB. (foto: Ronny Willems)

Collectie Stichting Loka

www.loka.org
Gedigitaliseerd 2015

"We moeten de kiezers erop wijzen dat deze verkiezingen óók over kernenergie gaan. Als deze regering aan de macht blijft, wordt het buitengewoon moeilijk om de nieuwe kerncentrales nog tegen te houden." Met deze woorden maakte Sible Schöne onmiddellijk duidelijk welke belangen er op het spel staan. Hij is lid van het comité 'Stem tegen kernenergie, kies voor het milieu', dat de campagne organiseert. Om het kiesvolk van dat belang te overtuigen hebben de in het comité verenigde organisaties in een oplage van een kwart miljoen exemplaren de 'Energie-kieskrant' uitgegeven. Daarin zet het comité de gevaren van kernenergie nog eens op een rijtje, waarbij de alternatieven niet vergeten worden. Het comité geeft geen stemadvies, wel wordt nog eens extra aangegeven welke partijen vóór de bouw van nieuwe centrales zijn. Sible: "De campagne richt zich op een wat ongebruikelijke doelgroep. Bij de meeste akties mobiliseer je onder je eigen achterban. Nu willen we kiezers die niet precies weten op wie ze stemmen, of op het CDA stemmen, wat naar links trekken. Het karakter van de aktie is dus vriendelijk en informatief."

aanvraag Het comité verspreidt maar liefst 24.000 affiches met de leuze van de aktie. Maar tot nu toe is het met de publiciteit nog niet zo gelukt. "Er moeten inderdaad wat meer spektakulaire dingen gebeuren", erkent Sible. Maar over de mogelijkheden daartoe is hij niet pessimistisch. "De kranten worden pas in de laatste twee à drie weken van de aktie op grote schaal verspreid. In zo'n 200 verschillende plaatsen in Nederland leveren mensen, vaak ook groepen, daaraan hun bij-

drage. En we hebben nog drie weken om de pers te halen, we zien wel hoe ver we komen." Zelfs al zou de publiciteit tegenvallen dan nog ziet Sible positieve kanten aan de aktie. "Het is voor het eerst sinds jaren dat er weer een beetje grondig opgezette informatie-campagne over de kerncentrales wordt gevoerd. De aktie heeft ook tot gevolg dat er in een groot aantal plaatsen weer nieuwe aanwas komt, er weer aktiegroepen ontstaan. Het gaat nog wel vrij langzaam, maar door de manier waarop de campagne is opgezet, versterken we de eigen beweging weer."

direkte akties

Annemarie Homan, vertegenwoordigster van de basisgroepenbeweging, is heel wat skeptischer over de mogelijkheden van de campagne. De aktie richt zich op stemmenwinst voor de Partij van de Arbeid. Annemarie denkt niet dat de macht van de politiek zo groot is dat die alle voorbereidingen nog zomaar kan stopzetten: "Bij Borsssele staat al een half jaar een bouwkeet waar de plannen voor een nieuwe centrale nader worden uitgewerkt. Met de bouw zijn enkele miljarden gemoeid. Het ministerie van Economische Zaken wil 70 procent daarvan ten goede laten komen aan het Nederlandse bedrijfsleven, wat voor de economie natuurlijk een flinke opsteker betekent. Een partij als de PvdA heeft tegen dit machtsspel weinig

in te brengen. Weet je, als deze campagne er inderdaad toe leidt dat die centrales er niet komen, dan zou ik werkelijk van mijn stoel vallen van verbazing. Misschien dat mijn vertrouwen in de politiek dan weer een beetje terugkomt."

Ook Sible vertrouwt de PvdA voor geen cent: "Alleen: als je het wilt winnen is er geen alternatief, dan heb je de PvdA nodig." Hij ziet een belangrijk verschil tussen de mensen die deze aktie voeren en de basisgroepen: "Binnen de basisgroepenbeweging is de gedachte dat je de nieuwe centrales nog kunt tegenhouden eigenlijk al opgegeven." Annemarie bevestigt dit: "Je kunt alleen nog ongelooflijk lastig zijn." Daarom kiest ze voor een direktere aktiemethode. "Wij willen graag de zaken in eigen hand houden. Met deze campagne leg je alle verantwoordelijkheid weer bij de volksvertegenwoordiging. Zo van: wij stemmen op jullie, en nou moeten jullie maar zorgen dat het voor elkaar komt."

zwaktest

Ondanks de forse kritiek is Ruud Bökkerink bereid de aktie het voordeel van de twijfel te gunnen. Toch enigszins verrassend, want als één van de voortrekkers in de Stroomgroep Stop Kernenergie Nijmegen, tekende hij voor onder meer de grote Dordewaard-blokkades. Akties die nadrukkelijk buiten-parlementair waren. De beweging

(advertentie)

café de plak

bloemerstraat 90 nijmegen

kultiveerde bij Dodewaard juist de eigen kracht en voerde het systeem van de basisdemocratie in. Na de opheffing van de stroomgroep begin 1984 volgt Ruud de ontwikkelingen vanaf de zijlijn, al is hij nog wel lid van de redactie van het blad Splijtstop. "Een paar jaar geleden was ik van het voorstel voor zo'n actie over mijn nek gegaan. Nu vind ik het in ieder geval voorstelbaar. Al is het wel een zwaktebod." Belangrijkste kritiekpunt van Ruud: "Er wordt een radicale koerswijziging voorgesteld, een actie die in feite heel erg afwijkt van wat er in het verleden is geweest. Dan moet je op zijn minst aangeven hoe je er toe komt. Voor de duidelijkheid en ook vanwege het sluimerend verzet van de mensen die in een radicalere positie zitten."

fascisten

Na de rampzalig verlopen tweede Dodewaardblokkade in 1981 is de AKB langzaam in elkaar gezakt en tot op heden is zij daarvan niet hersteld. Na de opgelopen frustraties van het ME-geweld en het echec van de Brede Maatschappelijke Diskussie hielden veel mensen het voor gezien, of richtten zich op andere onderwerpen van maatschappelijke strijd. Sible ziet ook binnen de beweging oorzaken voor de teruggang van de AKB: "Nogal wat basisgroepen legden na Dodewaard de fout bij de tegenpartij. Het waren fascistten die ons hadden weggejaagd. Wij hadden alles goed gedaan en moesten er alleen maar harder tegenaan." Hij doelt met name op de discussies in het Nijmeegs Overleg van na 'Dodewaard '81'. Ruud: "Wat ik heel vervelend vond op dat overleg was dat mensen heel erg naar elkaar begonnen te wijzen. Er werden tegenstellingen gekreëerd, hetzies ge-

voerd tegen personen, tegen basisgroepen met een ander standpunt en tegen de stroomgroep. Dit ging met nogal wat verbaal geweld en vergaderterreur gepaard, overigens ook van de zijde van de stroomgroep zelf. Dat heeft in Nijmegen de sfeer volkomen verpest. Op een gegeven moment zei ik tegen mezelf: "Hier ga ik niet meer naar toe, je moet nog wel wat plezier hebben in wat je doet, en dat was volkomen verdwenen."

Mede door deze zwarte bladzijde in de geschiedenis van de AKB zijn in Nijmegen, eens bolwerk van de radicale activiteiten, geen basisgroepen tegen kerngeweld en militarisme meer te vinden. De laatste heeft zichzelf 3 maanden geleden opgeheven.

basisdemocratie

Een van de problemen tijdens Dodewaard '81 was het ontbreken van een effectieve besluitvormingsstructuur. Ruud: "Zoals de basisdemocratie toen functioneerde, met 80 of 100 mensen in een tent beslissingen nemen over het verdere verloop van de actie, is volslagen absurd. Zeker als je onder een bepaalde druk staat."

Moet daaruit gekonkludeerd worden dat de basisdemocratie heeft afgedaan? Ruud en Annemarie zijn het daar uiteraard niet mee eens, maar ook Sible vindt het basisdemocratie systeem nog steeds werkbaar. Met name als organisatievorm in de voorbereiding van een actie, zien alle drie er een grote waarde in. Ruud: "En over een actie heen is het ook een organisatievorm voor een hele sociale beweging. Met de basisgroepen als uitgangspunt kun je een overlegstructuur scheppen waar nieuwe ideeën uitgewisseld kunnen worden."

Volgens Sible moet er bij acties wel een soort aktieleiding komen die uiteindelijk

de beslissingen neemt. Een element nauw verbonden met de basisdemocratie, is de autonomie van de beweging. Annemarie en Ruud verwijten de mensen achter 'Stem tegen kernenergie' dat ze die te grabbel gooien door zich weer op het parlement te richten. Ruud: "Eind jaren '70 konkludeerden we juist dat we ons eigen verzet moesten voeren en ons niet op het omturnen van politieke partijen moesten richten." De akties die na die koerswijziging volgden lieten de AKB op haar sterkst zien, met als hoogtepunt de 'Dodewaard gaat dicht'-beweging. Sible is het met die kritiek niet helemaal eens. "Wanneer je je op de verkiezingen richt, geef je niet je autonomie op. De stroomgroep heeft ook heel lang met politieke partijen samengewerkt, en dat liep prima. Autonoom wil zeggen: je stelt zelf op een bepaald moment je doelen, en je gaat niet omwille van een samenwerkingsverband concessies doen en je strategie wijzigen. Dit gebeurde indertijd met de stroomgroep wel, waarop ze de samenwerking met de politiek opzegde. Wij hebben op het gebied van onze doelstellingen geen van onze opvattingen gewijzigd. Ik heb er dan ook een beetje moeite mee om te zeggen: wij zijn niet meer autonoom." Ruud werpt tegen: "Het is inderdaad wel zo dat je de partijen met een radikaal standpunt kunt benaderen. Maar ondertussen vertrouwen je als AKB dan maar dat de politiek het verder voor je doet." Dat de beslissing om 'Stem tegen kernenergie' te organiseren niet door de AKB als geheel is genomen, vindt Sible niet problematisch. "Daar moet je vanaf. Je moet niet meer streven naar akties die door iedereen gedragen worden. Dat is de dood in de pot voor een aktiegericht beweging. Deze campagne was

ingebracht op het landelijke platform. De vestigingsplaatsen waren voorstander, de basisgroepen waren tegen. Op dat moment vind ik dat je kunt zeggen: we zien wel hoever we komen, we gaan het gewoon proberen."

Annemarie stelt dat er nu twee bewegingen min of meer naast elkaar werken. De basisgroepen voelen zich niet vertegenwoordigd door het Landelijk Platform Tegen Kernenergie (LPTK) en komen nauwelijks op de vergaderingen. Ze hebben niet meegeholpen aan het organiseren van de verkiezingscampagne, maar hebben zelf weer de terreinbezetting van de

Moerdijk opgezet. Ook zijn de basisgroepen sinds kort druk bezig een eigen landelijk overlegcircuit op te zetten. Sible voorziet geen definitieve tweedeling van de beweging: "Het verschilt van aktie tot aktie wie er samenwerkt. Als er een plan ligt voor een wat radikalere aktie dan is er weer een prima koalitie mogelijk tussen zeg maar milieudefensie en de basisgroepen. Ik vind deze situatie wel werkbaar. In ieder geval veel beter dan de situatie na Dodewaard '81. Toen kon er niet kreetief over akties nagedacht worden. Nu is die ruimte weer geschapen, ook door de

basisgroepen. Die zeggen: laat de massaliteit nog maar even zitten, wij gaan inbreken, nou prima."

Op het gebied van de samenwerking zijn de twee delen van de beweging het met elkaar eens. Annemarie: "En dat gebeurt ook wel hoor." Toch hadden Annemarie en Ruud liever één koers gezien. Daarmee sta je sterker. Er liggen volgens hen ook wel mogelijkheden voor andere akties. Inspringen op het verzet van de regionale groepen tegen de vestigingsplaatsen, bijvoorbeeld. Zowel Annemarie als Ruud zien de aktie 'Stem tegen kernenergie' dan ook niet als een versterking van de beweging, maar eerder als een bijdrage tot een verdere versnippering. De onderlinge strijd tussen het radikale en gematigde deel van de AKB wordt echter niet heftig gestreden. Sible: "Het inzicht dat we te zwak zijn om veel ruzie te maken leeft algemeen. Ieder kan beter doen jaar-je goed in is."

Annemarie: "We hebben ook afgesproken dat we elkaar niet gaan zitten verketteren."

Ondanks de algemeen erkende zwakte zien zowel Sible als Annemarie de toekomst met optimisme tegemoet. De AKB is nog lang niet dood. Sible: "Een ruime meerderheid van de bevolking ondersteunt de strijd tegen de nieuwe centrales, en nog altijd de helft is voor sluiting van de oude centrales. We hebben de BMD toch min of meer gewonnen. Belangrijke maatschappelijke groeperingen staan achter ons, en het alternatief voor kernenergie ziet er beter en zakelijker uit dan ooit tevoren. Verder kunnen we een opportunisties gebruik maken van de daling van de olieprijs; en dan wordt kernenergie zelfs voor de VVD een diskutabele optie." Ook Annemarie ziet een lichtpunt: "Kernenergie kan alleen maar goedkoop zijn als de bouw snel gaat. Maar er zijn enorm veel mogelijkheden om de boel te vertragen, te boycotten, toeleveringsbedrijven aan te pakken, transporten blokkeren, noem maar op."

Pieter Bruijsten

Het verzamelen van blokkade-
materiaal tijdens de laatste
Dodewaard-actie, najaar '81.
(foto: Gerlo Beernink NFK)

Collectie Stichting Laka

www.laka.org

Gedigitaliseerd 2015